

verket är senare utvecklade än sina jämnåriga.

De preliminära resultaten av en nu pågående tvillingstudie stödjer denna hypotes [1]. Vi anser det troligt att den kognitiva utvecklingen varierar mellan olika barn, såsom beträffande vissa psykomotoriska funktioner. Som exempel kan nämnas att för 50 år sedan rådde oenighet om orsaken till nattenures. Läkare med urologisk inställning sökte efter rubbningar i nedre urinvägarna under det att de med psykodynamisk grundsyn ansåg att orsaken var psykogen. Under

»Dessa resultat aktualiserade tanken att vissa barn som fått en s k bokstavsdiagnos vid 7 års ålder i själva verket är senare utvecklade än sina jämnåriga.«

1950-talet visade dock barnpsykiatern och genetikern Bertil Hallgren [2] att enures beror på en familjärt betingad försenad mognad av blåskontrollen.

Kan bli »bekvämlighetsdiagnoser«

Sammanfattningsvis anser vi att det finns risk för att begrepp som ADHD och DAMP används som »bekvämlighetsdiagnoser«, vilket i sin tur kan leda till att vissa barn får en obefogad medicinsk stämpling. Detta kan i sin tur få till följd att ett barn, som exempelvis har svårigheter på grund av föräldrars missbruk eller som ännu inte är skolmoget, inte får nödvändig hjälp av socialvården eller i skolan, med motiveringen att »vi inte kan göra så mycket åt den bakomliggande medicinska rubbningen«.

En saklig debatt med deltagande av Björn Kadesjö, andra barnpsykiatrer, barnmedicinare, pedagoger, psykologer och sociologer bör kunna lösa många av de problem, som i de enskilda fallen leder till osäkerhet om lämpliga hjälpåtgärder.

Referenser

1. Steffensson B, Larsson JO, Fried I, El-Sayed E, Rydelius PA, Lichtenstein P. Genetic disposition for global maturity: an explanation for genetic effects on parental report on ADHD. *International Journal of Behavioral Development* 1999; 23: 357-74.
2. Hallgren B. Enuresis. A clinical and genetic study. *Acta Psych et Neurol Scand* 1957; suppl 114.

Demosthenes led ej av stamning men av rhinolaia aperta

Demosthenes, 384–322 f Kr, antikens främste vältalare, led förmodligen av harmynthet med gomspalt, vilket förklarar hans vana att tala med en sten i munnen. Den passade mot gommen och hade funktion som obturator.

II I *Läkartidningen* 45/00 (sidan 5095) refererar Stellan Hertgård en intressant artikel om stamning. Han skriver bl a att stamningens gåta fascinerat sedan Demosthenes dagar. Dennes talfel var emellertid av annat slag.

Antikens främste talare

Demosthenes levde 384–322 f Kr. Han var atensk statsman, advokat och antikens främste talare. Enligt traditionen saknade han naturliga förutsättningar för att bli en god talare. Men han övade sig oförtröttligt i vältalighet genom att med kiselstenar i munnen försöka överrösta vågbruset vid havsstranden, vilket ju är förbryllande. Man har väl tänkt sig att han genom att göra uppgiften svårare lärde sig att behärska den.

På 1960-talet läste jag i en medicinsk tidskrift hur gåtan då hade fått sin lösning efter 2 300 år. En kulturhistoriskt intresserad tandläkare eller läkare hade vid ett besök i British Museum i London sett en porträttbyst av Demosthenes, som var avbildad med mustasch. Under

mustaschen kunde anas en ojämnhet i läppkonturen.

Läkaren blev intresserad och började leta efter fler byster av Demosthenes på olika museer världen över. På alla han fann var den atenske vältalaren avbildad med mustasch och oregelbunden läppkontur.

Stenen passade i gommen

Genom att kombinera kunskap om antiken och kunskap i medicin var gåtan löst. Demosthenes försökte med mustaschen dölja en medfödd läppskåra, s k harmynthet. Denna missbildning är i hög frekvens förenad med gomspalt (cheilopalatoschisis). Vid tal rusar luften ut genom näsan och talet blir vanställt.

Vad Demosthenes gjorde vid havsstranden var att han sökte en av vågorna slipad sten som passade i gommen och där fungerade som en obturator. Luften försvann då inte genom näsan och han kunde överrösta havets brus.

Hasse Jansohn
pensionerad distriktsläkare, Jönköping ➔